

koncertní sezona

24/25

K6

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE

uvádí KOMORNÍ CYKLUS K

KONCERT 6

DECHOVÁ HARMONIE

Anna **Kršková**, Lenka **Haunerová** – flétny
Martin **Beneš**, Miroslava **Ladová** – hoboje
Jindřich **Pavliš**, Petr **Kubík**, Lukáš **Čajka** – klarinety
Zuzana **Čajková** – basetový roh
Hana **Bahníková** – basklarinet
Radovan **Skalický**, Tereza **Útratová** – fagoty
Ondřej **Svitavský** – kontrafagot
Pavel **Staněk**, Jaroslav Keller, Jan **Karas**,
Blanka **Vojtíšková** – lesní rohy
Jana **Podolská**, Vojtěch **Čermák** – violoncella
Radim Sanktus – kontrabas

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE

Petr **Vronský**

dirigent

19. března 2025 v 19:00 hodin

Zahradní dům Teplice

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

www.severoceskafilharmonie.cz

K osobnosti autora úvodní skladby **Antonína Dvořáka** připomeňme, že se z rodiny řezníka přes studium houslí, klavíru a varhan dopracovával ke skladatelské kariéře téměř tři desítky let. Dílo největšího z českých romantiků se těší na pódii i v nahrávacích studiích oblibě, kterou se může chlubit jen několik málo dalších skladatelů v celé hudební historii. Síla jeho melodické invence uchvacuje dodnes odborníky i laiky. Zvláštního zabarvení dodalo jeho hudbě úsilí o obecně slovanský ráz tvorby, kterým obohatil světové hudební trendy ve své době nejvýrazněji. Je znám výrok Johannese Brahmsa: „Dvořákova témata pro vedlejší myšlenky by mně docela stačila i na myšlenky hlavní...“. Dvořákovo jméno je celosvětově spojováno nejčastěji s jeho symfonickou tvorbou. Úspěch zaznamenal jako téměř čtyřicetiletý, a to díky pražskému rodákovi, kritikovi působícímu ve Vídni Eduardovi Hanslickovi. Ten Dvořákovo dílo představil právě Johannesovi Brahmsovi, který je doporučil berlínskému nakladateli Fritzovi Simrockovi. Až do Brahmsovy smrti setrvali oba skladatelé ve velmi přátelském poměru.

Koncem roku 1877 navštívil šestatřicetiletý Dvořák při své cestě do Vídně koncert Vídeňských filharmoniků, kde zazněla mimo jiné i Mozartova Serenáda B dur pro dechové nástroje. Natolik jej zaujala, že ihned po návratu do Prahy zkomponoval během čtrnácti dnů skladbu stejného formátu, **Serenáda d moll**. Po Mozartově vzoru využil Dvořák kromě dechových nástrojů violoncello a kontrabas v basové linii. Přestože inspirace Mozartem je zjevná zejména v úvodu třetí věty, vytvořil Dvořák jedinečné dílo, v celkovém výrazu zcela odlišné od původního mozartovského inspiračního zdroje. Jeho serenáda je i při zachování klasicistní uměřenosti svým charakterem zcela česká a odkazuje k tradici někdejších hudebních produkcí v českých záměckých sídlech. Jedná se o dílo, které představuje geniální syntézu „retro“ stylu a typické dvořákovské invence. První věta je komponována jako tradiční úvodní pochodová hudba. Také druhá část, menuet, odkazuje na klasicistní styl, ale můžeme v ní zaslechnout náznaky na český lidový tanec „sousedská“. Třetí věta je lyrickým nokturnem se širou rozklenutou melodií nad ostinátním doprovodem s kontrastním triem v živějším tempu. Závěr má charakter polky a díky svému originálnímu rytmickému členění a invenční tematické práci tvoří mimořádně působivý vrchol díla. Stejně jako ve své smyčcové serenádě, i zde Dvořák stmeluje celý cyklus citací úvodního pochodového motivu v závěru finální věty. Skladatel dílo věnoval berlínskému hudebnímu kritikovi Louisi Ehlertovi za jeho propagaci Slovanůvých tanců, která významně přispěla k šíření Dvořákovy hudby v Německu. Jakmile serenáda vyšla tiskem, prostudoval ji Johannes Brahms a vyjádřil se o ní jako o dosud nejlepším Dvořákově díle. Premiéra Serenády d moll se odehrála rok po vzniku skladby pod autorovou taktovkou v Praze na Žofíně. Hned v dubnu následujícího roku ji tiskem vydalo nakladatelství Simrock v Berlíně. Dvořák pak toto své dílo dirigoval ještě jednou o čtrnáct let později, v dubnu roku 1892 v rámci svého pražského koncertu „na rozloučenou“ před odjezdem do Spojených států. V zahraničí byla serenáda poprvé provedena rok po pražské premiéře v Drážďanech, vzápětí následovala uvedení ve Wroclawi, Wiesbadenu a na dalších místech.

„Nikdy nepracuji, bavím se při tom.“ napsal **Richard Strauss**, velký německý hudební skladatel a dirigent. Jeho slova potvrzuje početné skladatelské dílo i pestrá dirigentská činnost, která pokrývá velké časové období jeho dlouhého života. Skladatel, který se narodil v době nešťastného bavorského krále Ludvíka II., prožil hektický přelom století, zažil nástup nacismu i jeho zhroutení, vyhoštění z vlasti i návrat, zůstal svými životními postoji i hudebním projevem zakotven v 19. století a je pokládán za jednoho z největších autorů pozdního romantismu. Jeho otec Franz působil jako první hornista v mnichovském Dvorním orchestru a později i jako profesor na hudební akademii. Již od dětství navštěvoval zkoušky orchestru s otcem, a dokonce dostával soukromé hodiny teorie hudby od tamějšího dirigentského asistenta. Základního hudebního vzdělání se mu dostalo od matky i otce a první dílo napsal ve svých šesti letech. Od té doby až do smrti skládal skoro nepřetržitě. Dirigentské taktovky se však chopil poprvé až po třicítce, a to při provedení Wagnerova Tristana a Isoldy. Richard Strauss byl také velkým obdivovatelem Wolfganga Amadea Mozarta. Kromě toho, že byli oba nejslavnějšími bavorskými skladateli (Salzburg byl v minulosti součástí Bavorska), propojuje jejich osobnosti láska k opeře a podobná lehkost v psaní hudebních kompozic.

V říjnu roku 1943 Richarda Strausse hluboce zasáhlo zničení mnichovského Národního divadla po bombovém útoku, kdy se dokonce roztavila ocelová konstrukce jeviště. Východiskem ze smutku mu byla intenzivní práce. Předchozí první Sonatina pro dechy jej inspirovala k pokusu o další skladbu pro stejnou kombinaci nástrojů, kterou začal komponovat počátkem roku 1944. Je pozoruhodné, že vzhledem k okolnostem vzniku a zejména k jeho vlastnímu zhoršujícímu se osobnímu vztahu k nacistickým úřadům byl přesto schopen dát tomuto novému dílu, **Sonatině č. 2 Es dur**, podtitul „Fröhliche Werkstatt“, tedy „šťastná“ nebo „veselá“ dílna ve smyslu tvůrčí dílny umělecké. Titulní strana nese věnování, které poskytuje další vodítko ke Straussovým pocitům a obavám v této době: „Duchu božského Mozarta na konci života plného vděčnosti.“ Strauss vždy odkaz a dílo Wolfganga Amadea Mozarta ctil a jistě shledával tvůrčí proces spojený s takovou poctou svému velkému předkovi za účinný prostředek proti politické realitě, která jej obklopovala. Einleitung (úvod) a Allegro, které nyní tvoří poslední větu, dokončenou v lednu roku 1944, byly původně koncipovány jako samostatná skladba, ale skladatel na ni o dva měsíce později navázal současnou první větou. Střední dvě části byly přidány až po kapitulaci Německa v červnu roku 1945, čímž se toto dílo stalo nejpodstatnějším ze Straussových dechových opusů. Premiéra proběhla v březnu roku 1946, ale stejně jako jiná díla svého „životního podzimu“ Strauss sám skladbu příliš nepropagoval. Úvodní věta Sonatiny je tematicky rozmanitá. Široký rozsah hlavního tématu je pro skladatele typický, jeho jednotlivé fráze se od sebe v průběhu hudebního toku nikdy nevzdalují. Krátce před příchodem třpytivé kontrastní vedlejší myšlenky v partu lesního rohu se v náznaku jako zlověstná postava objevuje hlavní téma závěrečné věty plné dramatických wagnerovských harmonií, které vnáší do převážně sváteční nálady notu vážnosti. Následující Andantino nás přenesle do světa vytříbené mozartovské grácie. Veselou melodií odívá autor od svých nádherně rafinovaných harmonických překvapení a stále složitějších figurací. Dvě kontrastní sekce představují postupně dueta v kánonu a tria mezi různými sólovými nástroji a utvářejí tak nejelegantnější produkt Straussovy „veselé dílny“. Mozartův duch jako by se zjevoval i v navazujícím Menuetu. Tečkované rytmy a něžný duet dvou klarinetů jsou vzorovými ukázkami Straussova vkusného uchopení klasických hudebních postupů. Úvod závěrečné věty nastiňuje temnou atmosféru. Odraz zámčivého tématu z první věty skladby však postupně přechází do jasných tónů, které předznamenávají energický hlavní motiv Allegra. V množství virtuózních svižných pasáží se temná úvodní melodie opět občas zjevuje. Dramaticky ji přeruší až nástup závěrečné vrcholné části díla, v níž se ponurá melodie triumfálně promění v durovém modu, jako by si ji podmanila optimistická nálada okolního hudebního materiálu.

PROGRAM:

Antonín Dvořák (1841–1904)
Serenáda d moll pro dechové nástroje, op. 44

Moderato quasi marcia
Menuetto. Tempo di minuetto
Andante con moto
Finale. Allegro molto

Přestávka

Richard Strauss (1864–1949)
Sonatina č. 2 Es dur „Veselá dílna“ pro 16 dechových nástrojů

Allegro con brio
Andantino, sehr gemächlich
Menuett – Etwas lebhaft
Einleitung (Andante) und Allegro

PŘÍŠTÍ PROGRAM

KONCERT MLADÝCH UMĚLCŮ CYKLUS M | KONCERT 2

20. března 2025 v 19:00 hodin
Dům kultury Teplice

Program:

Robert Schumann – Koncert pro klavír a moll, op. 54,
Allegro affettuoso | **Felix Mendelssohn-Bartholdy** – Koncert pro klavír
g moll, op. 25, *Presto. Molto allegro vivace* | **Jules Massenet** – Frère, voyez
le beau bouquet, árie *Sophie* z opery *Werther* | **Wolfgang Amadeus Mozart**
– Batti, batti, o bel Masetto, árie *Zerliny* z opery *Don Giovanni* | **Joseph Haydn**
– Koncert pro trubku Es dur | **Ludwig van Beethoven** – Koncert pro klavír
č. 1 C dur, op. 15, *Rondo. Allegro scherzando* | **Antonín Dvořák** – Symfonie č. 8
G dur, op. 88 „Anglická“, *Adagio, Allegretto grazioso, Allegro ma non troppo*

Účinkují:

Štěpán Šubrt – klavír
Vladimír Kuželka – klavír
Tereza Glosová – zpěv
Antonín Růžička – trubka
Romana Uherčíková – klavír
Vítězslav Kojzar – dirigent

Severočeská filharmonie Teplice

dirigent: **Petr Vronský**

Severočeská filharmonie Teplice

tel.: 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz
www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Během koncertů je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.
Zároveň prosíme návštěvníky, aby před začátkem koncertů vypínali své mobilní telefony.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje